

Rada
Unii Europejskiej

Bruksela, 11 lutego 2026 r.
(OR. en)

12655/25

Międzyinstytucjonalne numery
referencyjne:
2025/0162 (NLE)
2025/0163 (NLE)

AELE 82
CH 44
MI 634

AKTY USTAWODAWCZE I INNE INSTRUMENTY

Dotyczy: Protokół dotyczący pomocy państwa do umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego

PROTOKÓŁ DOTYCZĄCY POMOCY PAŃSTWA
DO UMOWY MIĘDZY
WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ
A KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ
W SPRAWIE TRANSPORTU LOTNICZEGO

UNIA EUROPEJSKA, zwana dalej „Unią”,

oraz

KONFEDERACJA SZWAJCARSKA, zwana dalej „Szwajcarią”,

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

DAŻĄC do wzmocnienia i pogłębienia udziału Szwajcarii i jej przedsiębiorstw w rynku wewnętrznym Unii, którego Szwajcaria jest uczestnikiem na podstawie Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego, sporządzonej w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1999 r. (zwanej dalej „Umową”);

UZNAJĄC, że właściwe funkcjonowanie i jednorodność w tych obszarach rynku wewnętrznego, których Szwajcaria jest uczestnikiem, wymaga równych warunków konkurencji między przedsiębiorstwami szwajcarskimi i unijnymi w oparciu o przepisy materialne i proceduralne równoważne z przepisami mającymi zastosowanie na rynku wewnętrznym w odniesieniu do pomocy państwa;

POTWIERDZAJĄC autonomię Umawiających się Stron oraz rolę i kompetencje ich instytucji, a także, w odniesieniu do Szwajcarii, poszanowanie zasad wynikających z jej porządku konstytucyjnego, w tym demokracji bezpośredniej, podziału władzy i federalizmu,

UZGADNIAJĄ, CO NASTĘPUJE:

ARTYKUŁ 1

Cele

Celem niniejszego protokołu jest zapewnienie równych warunków konkurencji między przedsiębiorstwami Unii i Szwajcarii w obszarach rynku wewnętrznego objętych zakresem Umowy oraz zagwarantowanie właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez ustanowienie postanowień materialnych i proceduralnych dotyczących pomocy państwa.

ARTYKUŁ 2

Związek z Umową

1. Niniejszy protokół i załącznik do niego stanowią integralną część Umowy. Nie zmieniają one zakresu ani celów Umowy.
2. Uchyla się art. 13 i 14 Umowy.
3. Art. 12 ust. 2 Umowy nie ma zastosowania na potrzeby niniejszego protokołu.

ARTYKUŁ 3

Pomoc państwa

1. O ile niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, pomoc przyznawana przez Szwajcarię lub przez państwo członkowskie Unii, lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca konkurencję lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego w zakresie, w jakim wpływa na handel między Umawiającymi się Stronami w zakresie objętym niniejszą Umową.

2. Następujące rodzaje pomocy są zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego:

- a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów;
- b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi;
- c) środki określone w sekcji A załącznika I.

3. Następujące rodzaje pomocy można uznać za zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego:

- a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski, lub regionów, w których występuje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia;
- b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub będących przedmiotem wspólnego zainteresowania Umawiających się Stron lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa członkowskiego Unii lub Szwajcarii;

- c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile taka pomoc nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym z interesem Umawiających się Stron;
- d) pomoc na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie wpływa ona na warunki wymiany handlowej i konkurencję w zakresie sprzecznym z interesem Umawiających się Stron;
- e) kategorie pomocy określone w sekcji B załącznika I.

4. Pomoc przyznana zgodnie z sekcją C załącznika I uznaje się za zgodną z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego; jest ona wyłączona z wymogu zgłoszenia na mocy art. 4 niniejszego protokołu.

5. Pomoc przyznana przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mającym charakter monopolu skarbowego podlega niniejszemu protokołowi w granicach, w jakich jego stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu szczególnych zadań im powierzonych. Rozwój handlu nie może być naruszony w sposób sprzeczny z interesami Umawiających się Stron.

6. Niniejszy protokół nie ma zastosowania do pomocy, w przypadku gdy kwota przyznana jednemu przedsiębiorstwu na działalność objętą zakresem Umowy stanowi pomoc *de minimis* określoną w sekcji D załącznika I.

7. Wspólny Komitet może podjąć decyzję o aktualizacji sekcji A i B załącznika I poprzez określenie środków, które są zgodne, lub kategorii pomocy, które można uznać za zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego.

ARTYKUŁ 4

Nadzór

1. Na potrzeby art. 1 Unia, zgodnie z podziałem kompetencji między Unią a jej państwami członkowskimi, oraz Szwajcaria, zgodnie ze swoim konstytucyjnym porządkiem kompetencyjnym, sprawują nadzór nad stosowaniem zasad pomocy państwa odpowiednio na swoich terytoriach, zgodnie z niniejszym protokołem.
2. Na potrzeby wdrożenia niniejszego protokołu Unia utrzymuje system nadzoru pomocy państwa zgodnie z art. 93, 106, 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej uzupełnionymi aktami prawnymi Unii w dziedzinie pomocy państwa oraz aktami prawnymi Unii dotyczącymi pomocy państwa w sektorze transportu lotniczego wymienionymi w załączniku II sekcja A pkt 1 niniejszego protokołu.
3. Na potrzeby wdrożenia niniejszego protokołu Szwajcaria, w terminie pięciu lat od jego wejścia w życie, ustanawia i utrzymuje system nadzoru nad pomocą państwa, który stale zapewnia poziom nadzoru i egzekwowania równoważny poziomowi stosowanemu w Unii, jak określono w ust. 2, obejmujący:
 - a) niezależny organ nadzoru; oraz
 - b) procedury zapewniające sprawowaną przez organ nadzoru kontrolę zgodności pomocy z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, obejmujące:
 - (i) uprzednie zgłoszenie planowanej pomocy organowi nadzoru;

- (ii) ocenę zgłoszonej pomocy przez organ nadzoru oraz jego kompetencje w zakresie kontroli niezgłoszonej pomocy;
- (iii) możliwość zaskarżenia, przed właściwym organem sądowym – ze skutkiem zawieszającym od momentu, w którym możliwe stało się zaskarżenie danego aktu – pomocy, którą organ nadzoru uzna za niezgodną z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego; oraz
- (iv) odzyskanie pomocy – wraz z odsetkami – która została udzielona i uznana za niezgodną z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego.

4. Zgodnie z konstytucyjnym porządkiem kompetencyjnym Szwajcarii ust. 3 lit. b) pkt (iii) i (iv) nie mają zastosowania do aktów Zgromadzenia Federalnego oraz Rady Federalnej Szwajcarii.

5. W przypadku gdy szwajcarski organ nadzoru nie może zaskarżyć pomocy przyznanej przez Zgromadzenie Federalne lub Radę Federalną Szwajcarii przed organem sądowym ze względu na ograniczenia kompetencyjne wynikające z porządku konstytucyjnego Szwajcarii, zaskarża zastosowanie tej pomocy przez inne organy we wszystkich konkretnych przypadkach. Jeżeli organ sądowy uzna, że dana pomoc jest niezgodna z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, właściwe szwajcarskie organy sądowe i administracyjne uwzględniają to rozstrzygnięcie przy ocenie rozpatrywanej przez nie sprawy, czy należy zastosować tę pomoc.

ARTYKUŁ 5

Istniejąca pomoc

1. Art. 4 ust. 3 lit. b) nie ma zastosowania do istniejącej pomocy, w tym do programów pomocy i pomocy indywidualnej.
2. Na potrzeby niniejszego protokołu istniejąca pomoc obejmuje pomoc przyznaną przed wejściem w życie niniejszego protokołu i w okresie pięciu lat od jego wejścia w życie.
3. W ciągu dwunastu miesięcy od daty ustanowienia systemu nadzoru zgodnie z art. 4 ust. 3 organ nadzoru musi uzyskać ogólny ogląd istniejących programów pomocy objętych zakresem Umowy, które nadal obowiązują, oraz dokonuje oceny *prima facie* tych programów pod kątem kryteriów określonych w art. 3.
4. Wszystkie istniejące programy pomocy w Szwajcarii podlegają stałej kontroli organu nadzoru pod kątem ich zgodności z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego zgodnie z ust. 5, 6 i 7.
5. Jeżeli organ nadzoru uzna, że istniejący program pomocy nie jest lub przestał być zgodny z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, informuje właściwe organy o obowiązku przestrzegania niniejszego protokołu. Jeżeli taki program pomocy zostanie zmieniony lub zakończony, właściwe organy informują o tym organ nadzoru.
6. Jeżeli organ nadzoru uzna, że środki przyjęte przez właściwe organy są odpowiednie do zapewnienia zgodności programu pomocy z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, publikuje te środki.

7. Niezależnie od ust. 1 niniejszego artykułu, jeżeli organ nadzoru uzna, że program pomocy pozostaje niezgodny z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, publikuje swoją ocenę i zaskarża stosowanie tego programu pomocy we wszystkich konkretnych przypadkach, zgodnie z art. 4 ust. 3 lit. b) pkt (iii) i art. 4 ust. 5.

8. Na potrzeby niniejszego protokołu, jeżeli istniejący program pomocy zostanie zmieniony w sposób, który wpływa na zgodność pomocy z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, taką pomoc uznaje się za nową pomoc i w związku z tym stosuje się do niej art. 4 ust. 3 lit. b).

ARTYKUŁ 6

Przejrzystość

1. Umawiające się Strony zapewniają przejrzystość w odniesieniu do pomocy przyznawanej na ich terytorium. W przypadku Unii przejrzystość opiera się na obowiązujących w Unii przepisach materialnych i proceduralnych dotyczących pomocy państwa objętej zakresem Umowy. W przypadku Szwajcarii przejrzystość opiera się na przepisach materialnych i proceduralnych równoważnych przepisom mającym zastosowanie w Unii w odniesieniu do pomocy państwa objętej zakresem Umowy.

2. Każda z Umawiających się Stron zapewnia, w odniesieniu do swojego terytorium i o ile niniejszy protokół nie stanowi inaczej, publikację:

- a) informacji o przyznanej pomocy;
- b) opinii lub decyzji swoich organów nadzoru;

- c) orzeczeń właściwych organów sądowych dotyczących zgodności pomocy z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego; oraz
- d) wytycznych i komunikatów stosowanych przez jej organy nadzoru.

ARTYKUŁ 7

Warunki współpracy

1. Umawiające się Strony współpracują i wymieniają informacje na temat pomocy państwa, z zastrzeżeniem ich odpowiednich przepisów prawnych i dostępnych zasobów.
2. Na potrzeby jednolitego wdrażania, stosowania i jednolitej wykładni przepisów prawa materialnego dotyczących pomocy państwa oraz harmonijnego rozwoju w tym zakresie:
 - a) Umawiające się Strony współpracują i konsultują się wzajemnie w odniesieniu do odpowiednich wytycznych i komunikatów, o których mowa w załączniku II sekcja B; oraz
 - b) organy nadzoru Umawiających się Stron zawierają porozumienia dotyczące regularnej wymiany informacji, w tym na temat skutków stosowania postanowień dotyczących istniejącej pomocy.

ARTYKUŁ 8

Konsultacje

1. Na wniosek jednej z Umawiających się Stron Umawiające się Strony konsultują się ze sobą na forum Wspólnego Komitetu w sprawach związanych z wdrażaniem niniejszego protokołu.
2. W przypadku wystąpienia zmian mających wpływ na ważne interesy Umawiającej się Strony, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie niniejszego protokołu, na wniosek Umawiającej się Strony Wspólny Komitet zbiera się na odpowiednio wysokim szczeblu w ciągu 30 dni od złożenia wniosku w celu omówienia tej kwestii.

ARTYKUŁ 9

Włączenie aktów prawnych

1. Niezależnie od art. 5 Protokołu instytucjonalnego do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego (zwanego dalej „protokołem instytucjonalnym”) na potrzeby art. 3 ust. 4 i 6 oraz art. 4 ust. 2 i 3 niniejszego protokołu oraz w celu zapewnienia pewności prawa i jednolitości prawa w obszarze rynku wewnętrznego, którego Szwajcaria jest uczestnikiem na mocy Umowy, Szwajcaria i Unia zapewniają, aby akty prawne Unii przyjęte w dziedzinach objętych sekcjami C i D załącznika I do niniejszego protokołu oraz sekcją A załącznika II do niniejszego protokołu zostały włączone do tych załączników najszybciej, jak to możliwe po ich przyjęciu.

2. Przyjmując akt prawny w dziedzinie objętej sekcjami C i D załącznika I lub sekcją A załącznika II, Unia jak najszybciej informuje o tym Szwajcarię za pośrednictwem Wspólnego Komitetu. Na wniosek jednej z Umawiających się Stron, Wspólny Komitet przeprowadza wymianę poglądów na ten temat.

3. Wspólny Komitet działa zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu poprzez jak najszybsze przyjęcie decyzji w sprawie zmiany sekcji C i D załącznika I oraz sekcji A załącznika II, obejmującej niezbędne dostosowania.

4. Z zastrzeżeniem art. 6 protokołu instytucjonalnego, decyzje Wspólnego Komitetu na mocy ust. 3 niniejszego artykułu wchodzą w życie niezwłocznie, ale w żadnym przypadku nie wcześniej niż w dniu, w którym odpowiedni akt prawny Unii zacznie mieć zastosowanie w Unii.

ARTYKUŁ 10

Wejście w życie

1. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji lub zatwierdzeniu przez Umawiające się Strony zgodnie z ich procedurami. Umawiające się Strony powiadamiają się wzajemnie o zakończeniu wewnętrznych procedur niezbędnych w celu wejścia w życie niniejszego protokołu.

2. Niniejszy protokół wchodzi w życie pierwszego dnia drugiego miesiąca następującego po dniu ostatniego powiadomienia dotyczącego instrumentów wymienionych poniżej:
- a) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
 - b) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób;
 - c) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
 - d) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie transportu lotniczego;
 - e) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
 - f) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;
 - g) Protokół dotyczący pomocy państwa do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie przewozu kolejowego i drogowego rzeczy i osób;

- h) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską dotyczącej handlu produktami rolnymi;
- (i) Protokół instytucjonalny do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
- j) Protokół zmieniający do Umowy między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie wzajemnego uznawania w odniesieniu do oceny zgodności;
- k) Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie regularnego wkładu finansowego Szwajcarii przeznaczonego na zmniejszanie różnic gospodarczych i społecznych w Unii Europejskiej;
- l) Umowa między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w programach Unii;
- m) Umowa między Unią Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie warunków uczestnictwa Konfederacji Szwajcarskiej w Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego.

ARTYKUŁ 11

Zmiany i zakończenie obowiązywania

1. Niniejszy protokół może zostać zmieniony w każdej chwili za obopólną zgodą Umawiających się Stron.
2. W przypadku zakończenia obowiązywania Umowy zgodnie z jej art. 36 ust. 3 niniejszy protokół przestaje obowiązywać z dniem, o którym mowa w art. 36 ust. 4 Umowy.
3. W przypadku gdy Umowa przestaje obowiązywać, osoby fizyczne i przedsiębiorstwa zachowują prawa i obowiązki, które nabyły na mocy Umowy przed datą zakończenia jej obowiązywania. Umawiające się Strony ustalają, za wzajemnym porozumieniem, jakie działania należy podjąć w odniesieniu do praw, których proces nabywania trwa.

Niniejszy protokół sporządza się w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w językach angielskim, bułgarskim, chorwackim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim oraz włoskim, przy czym każdy z tych tekstów jest jednakowo autentyczny.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie do tego celu upoważnieni, złożyli swoje podpisy pod niniejszym protokołem.

Sporządzono w ..., dnia

W imieniu Unii Europejskiej

W imieniu Konfederacji Szwajcarskiej

WYJĄTKI I WYJAŚNIENIA

SEKCJA A

ŚRODKI ZGODNE Z PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIEM
RYNKU WEWNĘTRZNEGO ZGODNIE Z ART. 3 UST. 2 LIT. c)

Następujące środki są zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego i nie podlegają art. 4 ust. 3 lit. b):

[...].

SEKCJA B

KATEGORIE POMOCY, KTÓRE MOŻNA UZNAĆ ZA ZGODNE
Z PRAWIDŁOWYM FUNKCJONOWANIEM RYNKU WEWNĘTRZNEGO
ZGODNIE Z ART. 3 UST. 3 LIT. e)

Następujące kategorie pomocy można uznać za zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego:

[...].

SEKCJA C

WYŁĄCZENIA GRUPOWE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 3 UST. 4

Uznaje się, że pomoc jest zgodna z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia na mocy art. 4, jeżeli jest przyznawana zgodnie z warunkami materialnymi określonymi w następujących przepisach:

- 1) rozdziałach I i III rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1), ostatnio zmienionego rozporządzeniem Komisji (UE) 2023/1315 z dnia 23 czerwca 2023 r. (Dz.U. L 167 z 30.6.2023, s. 1);
- 2) art. 1–6 decyzji Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 7 z 11.1.2012, s. 3).

SEKCJA D

POMOC *DE MINIMIS*, O KTÓREJ MOWA W ART. 3 UST. 6

„Pomoc *de minimis*” ma znaczenie określone w rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz.U. L, 2023/2831, 15.12.2023).

W przypadku pomocy przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym „pomoc *de minimis*” ma znaczenie określone w rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/2832 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L, 2023/2832, 15.12.2023).

AKTY O ZASIĘGU OGÓLNYM I AKTY SEKTOROWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE
W UNII EUROPEJSKIEJ, ZGODNIE Z ART. 4 UST. 2

SEKCJA A

AKTY O ZASIĘGU OGÓLNYM I AKTY SEKTOROWE

1. Na potrzeby niniejszego protokołu i zgodnie z art. 4 ust. 2 Unia stosuje następujące akty:
 - a) rozporządzenie Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 9);
 - b) rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1), ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2105 z dnia 1 grudnia 2016 r. (Dz.U. L 327 z 2.12.2016, s. 19);
 - c) rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1), ostatnio zmienione rozporządzeniem Komisji (UE) 2023/1315 z dnia 23 czerwca 2023 r. (Dz.U. L 167 z 30.6.2023, s. 1);

- d) decyzję Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanych do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L 7 z 11.1.2012, s. 3);
- e) rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2831 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* (Dz.U. L, 2023/2831, 15.12.2023);
- f) rozporządzenie Komisji (UE) 2023/2832 z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym (Dz.U. L, 2023/2832, 15.12.2023);
- g) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Dz.U. L 293 z 31.10.2008, s. 3).

2. Na potrzeby niniejszego protokołu oraz zgodnie z art. 4 ust. 3 Szwajcaria ustanawia i utrzymuje system nadzoru nad pomocą państwa, który zapewnia przez cały czas poziom nadzoru i egzekwowania równoważny poziomowi stosowanemu przez Unię, określonego w art. 4 ust. 2 oraz w pkt 1 niniejszej sekcji.

SEKCJA B

WYTYCZNE, KOMUNIKATY I PRAKTYKA DECYZYJNA KOMISJI EUROPEJSKIEJ

1. Na potrzeby niniejszego protokołu oraz zgodnie z art. 4 ust. 3 szwajcarski organ nadzoru i właściwe organy sądowe w Szwajcarii należycie uwzględniają odpowiednie wytyczne i komunikaty wiążące Komisję Europejską, a także jej praktykę decyzyjną i w miarę możliwości się do nich stosują, w celu zapewnienia poziomu nadzoru i egzekwowania równoważnego poziomowi stosowanemu przez Unię.
2. Komisja Europejska przekazuje Wspólnemu Komitetowi i publikuje wytyczne i komunikaty, które uznaje za istotne w kontekście Umowy.

WSPÓLNA DEKLARACJA
TOWARZYSZĄCA PROTOKOŁOWI DOTYCZĄCEMU POMOCY PAŃSTWA
DO UMOWY MIĘDZY WSPÓLNOTĄ EUROPEJSKĄ
A KONFEDERACJĄ SZWAJCARSKĄ W SPRAWIE TRANSPORTU LOTNICZEGO

Jeżeli Komisja Europejska przyzna wsparcie finansowe w jakiegokolwiek formie, które nie podlega zasadom pomocy państwa na mocy niniejszego protokołu, a które zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez uprzywilejowane traktowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych towarów oraz wpływa na wymianę handlową między Umawiającymi się Stronami w ramach Umowy, Szwajcaria może zwrócić się o konsultacje w celu omówienia tej kwestii.
